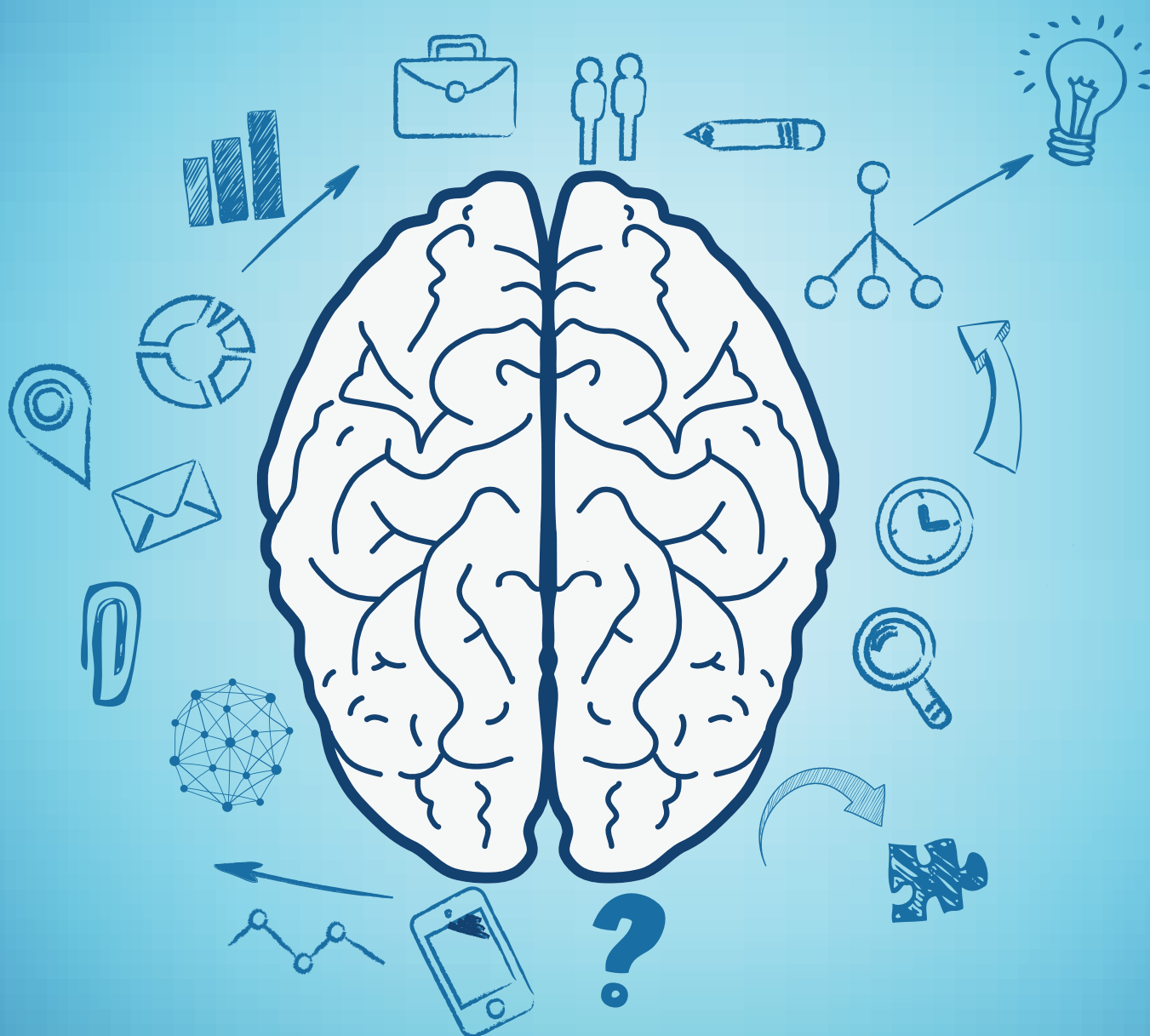

Gradanska alijansa
Civic Alliance - Aleanca qytetare

Analiza

Realizacija onlajn alatki za e-participaciju u Crnoj Gori

Uz podršku:
Čarls Sjuart Mot Fondacije

April 2015. god

Čarls Sjuart Mot fondacija nije odgovorna za sadržaj i interpretaciju nalaza istraživanja.

IMPRESUM :

Građanska alijansa

Za izdavača:
Boris Raonić

Koordinator projekta:
Edin Koljenović

Istraživački tim:
Edin Koljenović
Ajša Hadžibegović
Zoran Vujičić
Edina Hasanaga Čobaj
Sanja Rašović

Lektura i prevod:
Jelena Vukoslavović

Dizajn i priprema za štampu:
Copy Center Podgorica

April 2015. godine

Sadržaj

1)	Uvod	5
2)	Reforma javne uprave	6
3)	Elektronska ili digitalna demokratija	7
4)	Portal e-Uprava	8
5)	E-participacija na lokalnom nivou	12
6)	Portal "Glas građana" e-peticije	13
7)	Platforma za prijavu sumnji na zloupotrebu služvenih vozila.....	16
8)	Zaključak i preporuke.....	18

1) Uvod

Jedan od osnovnih stubova demokratskog društva jeste snažno civilno društvo oličeno u građanskoj participaciji u najširem smislu. Tranzicione postkomunističke zemlje imaju demokratsko iskustvo relativno kratkog vijeka koje je često usled tranzicionih procesa nepotpuno i vrlo često frustrirajuće. Kao posledica dominantnih obilježja komunizma iz prethodnog političkog sistema, građanima mahom nedostaje iskustvo aktivnog građanina, odnosno onog kojeg sistem prepoznaje kao nosioca suvereniteta- koji učestvuje u demokratskim procesima kroz kreiranje javnih politika i pozivanje na odgovornost.

Moramo biti svjesni da je crnogorska demokratska svijest opterećena tradicionalnim nasleđem socijalizma, kao i dvodecenijskim procesom konsolidacije demokratije i demokratskih institucija, te da svi trebamo činiti dodatne i iskrene napore u pravcu jačanja svih demokratskih procesa a u tom smislu i sazrijevanja svijesti o demokratskoj participaciji i njenom značaju. Kako bi se takvi građani motivisali za participaciju, oni moraju imati osjećaj da se njihov glas broji te da mogu uticati na situaciju i na tok događaja. Mora im se pružiti prilika da slobodno govore o svemu što ih tišti a njihovim se mišljenjima mora dati pažnja kakvu zaslužuju. Tradicionalni oblici participacije građana poput glasanja na izborima, referendumima, glasanja za predstavnike u lokalnim samoupravama, a posebno usljed izmijenjenih okolnosti i uslova u kojima funkcionišu savremena društva i demokratije, prestaju da budu dovoljni. Kao takvi oni nude ograničene mogućnosti za izražavanje interesa i mišljenja građana, pa je u poslednje vrijeme došlo do evolucije novijih tzv. neformalnih oblika participacije kroz koje građanin participira intenzivnije, prepoznavajući svoju ulogu u sistemu.

Jedan od bitnih aspekata razvoja demokratije u modernim uslovima a koji u velikoj mjeri pospješuje i omogućava intenzivniju participaciju a samim tim snažnije građansko društvo jeste tzv. "elektronska demokratija". Elektronska demokratija ne predstavlja neko buduće stanje, već jednostavno savremenu demokratiju uz doprinos osoba koje koriste informacione tehnologije kao alat za svoje učešće u demokratiji. Takođe, želimo da podsjetimo da se radi o značajnoj oblasti o kojoj se sve više raspravlja u Evropi, a potvrda toga su preporuke Savjeta Evrope državama članicama usvojene od strane Komiteta ministara 18. februara 2009. godine, gdje se preporučuje državama članicama da imaju u vidu i razmotre povoljnosti i benefite koje pruža elektronska demokratija u pravcu jačanja demokratskih institucija i demokratskih procesa, kao i da razmotre njenu implementaciju i vid podrške u pravcu promovisanja institucija i demokratskih procesa informaciono - tehnološkim sredstvima. Crna Gora je od 2011. godine i država potpisnica Partnerstva otvorenih vlada (POV) koje počiva na principima kulture otvorenosti organa vlasti, učestvovanja građana u kreiranju i donošenju javnih politika kao i proaktivnom objavljivanju informacija kao osnov za povjerenje građana u institucije sistema.¹

Kroz ovu kratku analizu želimo predstaviti kako je to elektronska demokratija izgledala u Crnoj Gori u prethodnom periodu, koje su to alatke koje je Vlada Crne Gore implementirala i realizovala u oblasti elektronske participacije i razvoja elektronske demokratije i na kraju pokušati da ukažemo na nedostatke koji su evidentirani kroz istraživački rad našeg tima ali i prethodnog dugogodišnjeg rada naše i partnerskih organizacija u ovoj oblasti.

¹ <http://www.opengovpartnership.org/>

2) Reforma javne uprave

Osnovna funkcija moderne javne uprave je da služi građanima. Neke države su radi ispunjavanja ovih uslova pristupile sveobuhvatnim reformama javne uprave koje su značile korjenite promjene u dotadašnjem načinu funkcionisanja a ujedno i modernizaciju javne uprave. Potvrdu da je ova potreba prepoznata i od strane crnogorskih vlasti, nalazimo u dokumentu Strategija reforme javne uprave u Crnoj Gori za period 2011-2016. godine gdje se u dijelu koji definiše ciljeve navodi: "Uspostavljen sistem elektronskog upravljanja dokumentima u organima javne uprave"; „Obezbijeđeni uslovi da građani i drugi društveni i privredni subjekti, u ostvarivanju svojih prava i obaveza, elektronskim putem komuniciraju s organima javne uprave“.²

Jedan od osnovnih ciljeva ovakvih reformi podrazumijeva prije svega povećanje integriteta javne uprave. Pod integritetom javne uprave podrazumijeva se predanost radu, te odgovorno i pošteno ponašanje svakog zaposlenog pojedinca dok je jedan od najvećih problema integriteta korupcija. Pored uobičajene percepcije korupcije poput davanja i primanja mita u novcu i poklonima ona obuhvata i sofisticirane oblike poput nepotizma, favorizovanja i zapošljavanju, dobijanju i namještanju javnih ugovora, trgovine uslugama ili informacijama, ucjene, pritisci i drugi oblici nezakonitog lobiranja. Upravo zato jedan od bitnih aspekata reformi javne uprave koje prije svega treba da doprinesu ovim ciljevima jeste i modernizacija kroz prilagodjavanje modernim uslovima i prije svega upotrebu novih tehnologija. Upotreba novih tehnologija itekako pruža mogućnost za povećanje transparentnosti, efikasnosti i odgovornosti u radu javne uprave.

3) Elektronska ili digitalna demokratija

Elektronska ili digitalna demokratija se može definisati kao demokratija koja se prilagođava informacionom dobu, gdje se kroz informacione tehnologije (ICT) a posebno internet, građanima omogućava daleko veći i bolji pristup vladinim organizacionim jedinicama i informacijama i pruža mogućnost brže razmjene informacija između ljudi.³ Elektronska demokratija (e-Demokratija) u suštini podrazumijeva korišćenje ICT kao sredstva za razvoj i jačanje demokratije a prije svega kao sredstvo koje obezbjeđuje građanima direktnije učešće u kreiranju politika. Objedinjujući mogućnost novih komunikacionih okruženja i povećanjem kvaliteta učešća građana u javnoj upravi, razvoj e-Demokratije snažno utiče na revitalizaciju društva. Njena pak uspješnost na kraju zavisi od povjerenja građana u organe vlasti i tehnologiju e-uprave ocjenjujući ih posebno sa aspekta bezbjednosti i zaštite ličnih podataka- povjerljivost ali i učinkovitosti koja se ogleda u konkretnim rezultatima.

Prema određenim autorima, u cilju boljeg shvatanja elektronske demokratije možemo izdvojiti koncepte elektronske vlade (e-Vlada) i elektronske uprave (e-Uprava). E-Vladu možemo definisati kao upotrebu informacionih tehnologija radi unapređenja efikasnosti i kvaliteta javnih usluga Vlade prema građanima i poslovnim subjektima.⁴ Za razliku od pojma e-Vlade pojam e-Uprava ima širu koncepciju, koja uključuje manje više elektronsku modernizaciju poslovnih procesa, reformu upravljanja cjelokupnom državnom upravom odnosno administracijom i poboljšanja administrativnih funkcija ali i participacione komunikacije sa građanima. Odnosno, e-Uprava ima za cilj da uz strateško korišćenje ICT utiče na povećanje efikasnosti, transparentnosti javnog menadžmenta, pristupa informacijama kao i učešća građana u donošenju odluka na različitim nivoima.⁵ E-Uprava se odnosi na procese i strukture koje obuhvataju sve forme e-interakcije građana sa organima vlasti, odnosno predstavlja formu e-poslovanja u isporuku e-servisa prema različitim ciljnim grupama. Postoje različite inicijative Vlade koje uključuju principe elektronske uprave i elektronske demokratije. U ovom smislu, radi boljeg shvatanja rezultata analize važno je napraviti distinkciju između e-Administracije, koja je u stvari e-Uprava u užem smislu jer se radi o prvenstveno administrativnim postupcima i njihovom olakšavanju.

Pružanjem e-Usluga od strane organa državne uprave postižu se sledeći pozitivni efekti:

- o smanjeni su troškovi uprave
- o povećava se preciznost i tačnost u radu uprave
- o korisnici upravnih uslugu štede vrijeme na ovaj način
- o lakši pristup pouzdanim informacijama
- o smanjena mogućnost korupcije
- o mogućnost izgradnje dvosmjernog interaktivnog partnerskog odnosa između vlasti i građana

Kroz ovu analizu istraživački tim GA prvenstveno je posvetio pažnju ovom drugom dijelu koji obezbjeđuje e-Uprava a koji se tiče participacije građana i učešća- kroz kreiranje politika učestvujući onlajn putem u različitim procesima na različitim nivoima odnosno takozvana- elektronska participacija.

3 Ostojić D.; Petrović D., Preporuke za razvoj e-Uprave. Beograd, 2005.-2006.

4 Isanović A., Novi mediji, lokalna uprava i participativne komunikacije u BiH. 2010.

5 Dimitrijević, P., Elektronska uprava i digitalno društvo, Banja Luka 2010.

4) Portal e-Uprava

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije Crne Gore (MIDT) je u pravcu stvaranja moderne i efikasne državne administracije realizovalo projekat "Portal e-Uprava" koji predstavlja jednu od osnovnih karika i možemo reći prvi ozbiljniji korak u razvoju elektronske uprave u Crnoj Gori. Ovaj projekat realizuje se u skladu sa Strategijom razvoja informacionog društva Crne Gore od 2012-2016. godine gdje je program e-Uprava prepoznat kao jedan od osnovnih razvojnih stubova ICT za državnu upravu. Jedan od ciljeva je između ostalog i da 200 najčešće korišćenih usluga državne uprave bude dostupno na portalu e-Uprave do 2016. ⁶ Jedan od osnovnih pravaca jeste motivisanje državnih organa kao i jedinica lokalne samouprave da u cilju eliminisanja administrativnih barijera budući rad organizuju koristeći ovaj portal kao platformu i alatku koja im je na usluzi a koji, što je od posebnog značaja, ne iziskuje dodatna sredstva. ⁷ Ovakva e-Uprava treba da omogući i uveća interakciju između sva tri činioca društva – države, fizičkih i pravnih lica, kako bi se stimulisao politički, socijalni i ekonomski razvoj države.

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije je, kroz primjenu standarda i kvaliteta prilagođenih EU, pokrenulo i sprovodi aktivnosti za usklađivanje pravno-normativne regulative u oblasti elektronske uprave. Samim tim se stvaraju kompletni uslovi za povećanje odgovornosti nadležnih tijela, način razmjene podataka između digitalizovanih registara kao i način razmjene podataka između postojećih informacionih sistema.

Za realizaciju projekta e-Uprava utrošeno je do sada 509.451,28 EURa u okviru čega je izrada portala iznosila 214.451,28 EURa a nadogradnja dinamičkog web portala 295.000 EURa. Portal je zvanično počeo sa radom 14.12.2010. godine dok za marketing portala nije bilo troškova. ⁸ Izvještaj o realizaciji Portala za 2013. i 2014. godinu nije rađen. ⁹

Istraživački tim GA se u okviru Portala bavio onim opcijama tj. uslugama koje se tiču participacije građana i učešća- kroz kreiranje politika učestvujući onlajn putem u različitim procesima na različitim nivoima, odnosno takozvanom elektronskom participacijom.

6 Strategija razvoja informacionog društva Crne Gore 2012-2016. godine

7 Za sve institucije koje trenutno pružaju elektronske usluge na Portalu, održane su obuke u saradnji sa Upravom za kadrove. Obuke su bile interaktivnog tipa sa detaljnim objašnjenjem uloga koje je Portal prepoznao kroz sistem. U planu je da se ovakve obuke održe za sve nove korisnike Portala, tj. službenike u institucijama koje objave nove servise odnosno elektronske usluge.

8 Zahtjev za Slobodan pristup informacijama odg br. 051-01-14/2-15

9 Zahtjev za slobodan pristup informacijama odg br. 051-01-1/2-15

Portal e-Uprava nudi mogućnost učestvovanja u izradi javnih politika kroz učestovanje u elektronskim javnim raspravama. U dijelu koji se odnosi na e-Participaciju, za fizička lica postoji posebna oblast javnih rasprava. Javne rasprave mogu inicirati samo prijavljeni korisnici portala e-Uprava kojima je to omogućeno, nakon obraćanja administratoru portala putem Kontakta. Učešće u javnoj raspravi je moguće za sve korisnike koji se prijave odnosno registruju kao korisnici portala e-Uprava. Na stranici Javne rasprave svi zainteresovani mogu slati komentare, sugestije i prilagati dokumente u vezi sa predmetom javne rasprave, koja je pokrenuta. Inicijator javne rasprave zadržava pravo da ne objavi u cjelini ili djelimično komentare koji nijesu u vezi sa predmetom javne rasprave.¹⁰

eUprava
PORTAL eUPRAVE CRNE GORE

NASLOVNA eUSLUGE MOJA eUPRAVA VIJESTI ePARTICIPACIJA POMOĆ KONTAKT

eParticipacija
Javne rasprave

ePARTICIPACIJA

Participacija je učešće građana, u nekom društvenom procesu, donošenju odluka bitnih za njihov život i društvenom životu zajednice, kao i uslugama u zajednici i preuzimanje odgovornosti kako u samom procesu realizacije, tako i u odnosu na rezultate. To je najneophodniji i najvažniji uslov demokratije i civilnog društva.

eParticipacija odnosno elektronska participacija je termin koji podrazumijeva upotrebu informaciono - komunikacionih tehnologija u procesima javnog upravljanja i vladanja. Obezbeđuje kvalitetniji kontakt između građana i predstavnika vlasti bez nužnosti fizičkog prisustva aktera dijaloga.

eParticipacija je u potpunoj korelaciji sa elektronskom demokratijom - *eDemokratija* i elektronskim upravljanjem - *eUpravljanje*.

Moja prijava
Prijava
Nemate korisnički nalog? [Registrujte se.](#)

Pretraživanje
Pretraži

Pretraga
PO POČETNOM SLOVU

Pretraga
PO NADLEŽNOM ORGANU

Uputstva
ZA KORIŠĆENJE

Novе usluge

- ▶ [Pitajte direktora](#)
- ▶ [Uložite primjedbu](#)
- ▶ [Prijavite korupciju](#)

Popularne usluge

- ▶ [AZLP - regisrukovaoca zbirke](#)

Grafik 1. Portal e-Uprava, Javne rasprave

Portal e-Uprava funkcioniše na način što je za sada uvezan sa dijelom nadležnih institucijama te prenosi, pozive, saopštenja i zaključke vezano za javne rasprave. Radi se o intuitivnom, vidljivom i lakom za korišćenje opcijom gdje korisnici ispod poziva za javnu raspravu uz koji su dodata i aktuelna vezana dokumenta mogu slati svoje komentare ili pripremljene materijale koji se tiču oblasti koju javna rasprava pokriva.

Kratka analiza i pregled posljednjih javnih rasprava u 2014. i 2015. godini je pokazao da korisnici portalne koriste ovu mogućnost kao vid participacije. Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije ne posjeduje informacije o broju iniciranih rasprava i komentara ovim putem.¹¹ Analizom uvidom u sadržaj na portalu je utvrđeno da korisnici portala uopšte nisu koristili portal u ove svrhe a uvidom u rasprave tokom 2015. godine utvrđeno je da je bilans komentara odnosno korisnika koji su učestvovali u javnoj raspravi u pomenutom period jednak nuli. Ovo je zabrinjavajuć podatak, jer govori o tome da korisnici u praksi ne koriste ni one postojeće modele koje im portal nudi iako se Strategijom planira razvoj dodatnih alati. U crnogorskom društvu svijest o građanskoj participaciji je na jako niskom nivou te učestvovanje u javnim raspravama koje nisu onlajn karaktera je takođe na veoma niskom nivou. Veliki problem nalazi se u nedostatku povjerenja u projekte Vlade ovog i sličnog karaktera, odnosno da građani ukoliko se odluče na ovakve vidove participacije zaista mogu i uticati na promjene. Ono što je posebno prepoznato kao problem je da su građani takođe jako malo upoznati sa modelima i načinima demokratske participacije a posebno kada je u pitanju elektronska demokratija i korišćenje ICT sredstava.¹² Upravo je ovdje prepoznat pomenuti problem, koji percipiramo kao dominantan i leži u činjenici da građani nisu ili su jako malo upoznati sa funkcionisanjem portala e-Uprava a posebno još manje o raznim alatima u okviru njega pa i mogućnosti učestvovanja u javnim raspravama onlajn putem. Ovakvo sadašnje stanje na terenu povezano je sa činjenicom da je u svrhu promocije Portala i njegovih usluga do sada uloženo nula eura. Ovo je posljedica lošeg pristupa, gdje je fokus dosadašnjeg rada stavljen na tehničko ispunjavanje uslova a ne i na najbitniji aspekt a to je da portal i usluge na njemu konačno zažive i dopru do građana kao ključne ciljne grupe i koriste se u praksi. Opšti je utisak da je dosadašnja pažnja prema dijelu koji se odnosi na participaciju bila znatno manja a ovaj dio marginalizovan u odnosu na pružanje usluga putem ovog portala. Takođe, moramo imati u vidu da se ovdje radi o velikom projektu koji treba da za cilj ima sinhronizaciju onlajn djelovanja svih organa državne uprave pa i kada je u pitanju sekcija "javne rasprave". Kao izazov ostaje uključivanje ostalog dijela organa državne uprave koji će svoja obavještenja o javnim raspravama prosljedjivati i objavljivati na Portalu te omogućiti ovaj vid učešća u javnim raspravama sa jasnom strategijom njegove promocije i edukacije građana.¹³

U dijelu portala **e-Usluge** može se pristupiti uslugama koje pružaju državne institucije elektronskim putem. Te usluge su podijeljene na usluge za fizička lica, pravna lica i državnu upravu.

Potvrdom (klikom) na odgovarajuću uslugu obezbjeđen je pregled usluga preko životnih oblasti i životnih situacija. Mogu se koristiti tri vrste pretrage ponuđenih usluga: Pregled po početnom slovu naziva usluge; Pregled po nazivu nadležnog organa koji pruža uslugu; Klasičnu pretragu unosom dijela riječi ili cijele riječi iz naziva usluge u polje Pretraži, koje se nalazi u desnom meniju iznad predhodno navedenih pretraga, i klikom na ikonicu "lupe" pored.

Boks 1- instrukcije za korišćenje

11 Zahtjev za Slobodan pristup informacijama odg br. 051-01-1/2-15

12 Istraživanje o Građanskoj participaciji u Crnoj Gori, Građanska alijansa i DeFacto Consultancy www.gamn.org

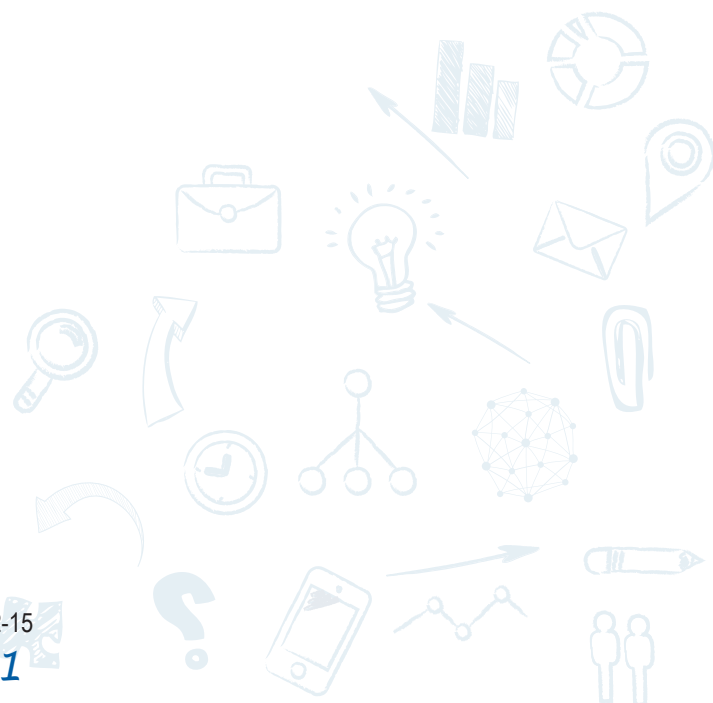
13 Istraživački tim GA nije mogao doći do precizne informacije koji je broj državnih organa i jedinica lokalne samopurave uključen u rad portala kroz sekciju Javne rasprave.

Postoji 12 oblasti u kojima se nude e-usluge (poslovanje, dokumenti, zdravlje, stanovanje i životna sredina, turizam, obrazovanje, finansije, rad, registri, javne rasprave, statistička istraživanja podataka, javne rasprave). U okviru usluga, možemo izdvojiti nekoliko njih koje omogućavaju "građansku participaciju" uglavnom kroz mogućnost podnošenja prijava koje se odnose na nepravilnosti u radu nadležnih institucija.

U dijelukuji se odnosi na participaciju za fizička lica Portal nudi i mogućnost **prijava sumnji korupcije**. U dijelu prijava za sada postoji samo ova opcija te je zabrinjavajuće da građani na cijelom portalu jedinu vrstu prijave koju mogu uputiti jeste sumnja na korupciju. Potrebno je obezbijediti prostor za prijavljivanje i ostalih vidova kršenja zakona. Prijava korupcije se vrši ovim putem organu koji je zadužen za sprovođenje odnosno Upravi za antikorupcijsku inicijativu dok je nadležni organ Ministarstvo finansija. Građani ovdje mogu prijaviti prijaviti krivična djela sa elementima korupcije kao što su: primanje mita i davanje mita, zloupotreba službenog položaja, protivpravno primanje i davanje poklona, protivzakoniti uticaj, pronevjera i drugo. U ovom dijelu portala, koji je rezervisan za prijave fizičkih lica detaljno je takođe objašnjeno kome se ovakve prijave i na koji način mogu podnijeti takozvanim oflajn putem odnosno bez korišćenja Portala kao što su telefon, faks, e-mail ili odslakom na adresu Uprave za antikorupciju. Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije ne raspolaže podacima o broju prijava koje su podnijete ovim putem te stepenu upotrebe ove alatke. Nažalost, ne postoji evidencija u Ministarstvu za informaciono društvo i telekomunikacije o tome koliko je ovakvih prijava bilo do sada i na šta su se one odnosile prema odgovoru na zahtjev za slobodan pristup informacijama MIDT-a.¹⁴

U dijelu e-Usluga koje se odnose na Zdravlje u sektoru prijave nalazi se opcija **"Telefon za žalbe"**. Nažalost ova opcija ne funkcioniše, odnosno nema daljih informacija o tome na koji način se može koristiti usluga. Za fizika lica u ovom dijelu -za traženu životnu situaciju "Zdravlje", trenutno nema definisanih usluga.

Zahtjev za slobodan pristup informacijama omogućen je kao vid komunikacije sa onim organima državne uprave sa kojima je Portal uspostavio saradnju. Prepoznata je neophodnost povezivanja sa svim nadležnim institucijama na ovaj način. Sa ovim organima građani mogu komunicirati i olakšana im je administrativna komunikacija u izdavanju dozvola, zakazivanju termina, uvid u arhive (u zavisnosti od nadležnog organa) dok je u dijelu participacije omogućeno da se od pomenutih nadležnih institucija traže informacije u čijem su posjedu. Veliki nedostatak je jako loša vidljivost onih organa državne uprave kojim se građani mogu obratiti ovim putem i tražiti informacije. Potrebno je da kao posebna opcija koju građani mogu koristiti stoji "Zahtjev za Slobodan pristup informacijama" uz listu onih organa kojima se mogu obratiti. Prema postojećem rješenju, kada se odabere organ stranica izbacije koje sve usluge taj organ nudi, pa se onda može koristiti ZSPI ukoliko postoji kao usluga koju organ nudi.

5) E-participacija na lokalnom nivou

Mjesto na kojem procesi građanske participacije prirodno započinju je lokalna zajednica. Lokalne vlasti u tranzicionim zemljama suočene su s problemima kao što su decentralizacija, fragmentacija, nerazvijeni mehanizmi participacije javnosti, nedostatak visokoobrazovanih profesionalaca te mnogi drugi problemi. Međutim, u današnjem izuzetno složenom svijetu, samo na ovom najnižem nivou demokratije može se održati neka vrsta dijaloga među građanima, njihovim interesnim grupama i politički izabranim predstavnicima. Djelotvorna lokalna demokratija je stoga jako važna zaviše nivoa demokratije. Svaki građanin treba imati priliku da u lokalnoj jedinici bude aktivan građanin i stiče potrebno iskustvo za participaciju na višim nivoima te razvija demokratsku političku kulturu.

Kada govorimo o različitim nivoima uključivanja građana i građanskoj participaciji, ono se prije svega odnosi na nacionalni i lokalni nivo u zavisnosti od tematike odnosno tipa problema kao i jurisdikcije odnosno nadležnosti državnih instanci. Posebno je interesantno posmatrati razvoj e-Uprave u lokalnim odnosno opštinskim nivoima vlasti, zbog toga što se znatan dio interakcije između vlasti i građana odvija na lokalnom nivou. Na lokalnom nivou se takođe donose one odluke koje su od posebne važnosti za lokalno stanovništvo, zato što su njihovi efekti povezani direktno sa svakodnevnim životom građana. Međutim, paradoksalno, i pored velikog broja studija o e-Vladi i e-Upravi, jako je malo istraživanja koja se tiču razvoja e-Uprave na subnacionalnim odnosno lokalnim nivoima. U Crnoj Gori možemo reći da se dešava jedna od aplikacija ovakvog problema, gdje se princip e-Uprave a zatim i brojne individualne elektronske alatke koje imaju za cilj doprinos e-participaciji upravo pokušavaju primijeniti prije svega na nacionalnom nivou. Iskustvo u praktičnoj realizaciji nekih od ovih alatki pokazalo je da kada je u pitanju pospješivanje građanske participacije treba krenuti upravo od nižih nivoa, te uglavnom tema koje se tiču svakodnevne građana i problema koje će ovakvom participacijom moći riješiti što prije i osjetiti određene rezultate. Jedan od ovih primjera je i realizacija platforme "Glas građana" gdje je veliki broj inicijativa bio odbijen jer se radilo o nadležnosti lokalnih samouprava a ne Vlade. U društvima kao što je crnogorsko u kojem je princip građanske participacije na jako niskom nivou, poseban senzibilitet u planiranju ovakvih strategija je bitan upravo kako bi se građani alatkama koje će zaista koristiti u praksi- približili građanskom aktivizmu a ne udaljili od njega.

U Crnoj Gori prepoznat je nedostatak generalne strategije u planiranju razvoja ove oblasti kod lokalnih samouprava. Razlike među crnogorskim opštinama su takođe jako velike što čini dodatnu otežavajuću okolnost. One se razlikuju po veličini teritorije, broju stanovnika, razvijenosti, broju zaposlenih, broju velikih preduzeća, broju učenika, studenata i visokoobrazovanih građana. Takođe veliki problem predstavlja i činjenica da postojeća normativna rješenja ne uzimaju u obzir intenzivan razvoj ICT i koncept elektronske uprave kao ključni razvojni trend. Da bi se realizovala stvarna i funkcionalna decentralizacija u saglasnosti sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi u Crnoj Gori predstoji još niz važnih reformskih procesa. Jačanje finansijskog planiranja i obezbjeđenja servisa e-Uprave na lokalnom nivou kao i u opštem smislu potreba za modernizacijom lokalne samouprave samo su neka od važnijih problema na koje je potrebno ukazati. Pitanja koja se odnose na razvoj lokalne e-uprave osim zakonskog okvira mogu biti regulisana i različitim dokumentima u formi odluka, pravilnika ili strateških dokumenata donesenih na nivou lokalne samouprave a kojima se uspostavljaju procedure razvoja e-Uprave. Vrlo je rijetka praksa da organi lokalne samouprave donose specifične odluke za razvoj e-Uprave te se ovo mora regulisati na drugim nivoima i inicijativama, što upućuje na zaključak da su potencijali za podsticanje e-Uprave kroz donošenje različitih opštinskih dokumenata praktično zanemareni.

Posebno je prepoznata potreba povezivanja građana sa njihovim legitimno izabranim predstavnicima u skupštinama lokalnih samouprava. Ovo je jako bitno jer ovakva komunikacija mora da doprinese boljem predstavljanju interesa građana na lokalnom nivou ali i snažnijem monitoring izvršnih vlasti na lokalnom nivou i implementacije njihovih odluka i politika.

6) Portal Glas građana- elektronske peticije

Glas građana - e-peticije je portal koji ima za cilj da omogući građanima da participiraju u procesu kreiranja javnih politika na način što će podnositi peticije Vladi Crne Gore u elektronskoj formi tj. onlajn putem. Pokretanje ovog portala inicirao je predsjednik Vlade Crne Gore Igor Lukšić. Projekat je zvanično pušten u rad 09.oktobra 2012. godine a realizovan je u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) kancelarija u Podgorici.

Portal "Glas građana" omogućava svakom punoljetnom državljaninu Crne Gore koji ima biometrijsku ličnu kartu, kao i strancu sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori koji posjeduje ličnu kartu za strance, da podnesu peticiju iz bilo koje oblasti u okviru nadležnosti Vlade Crne Gore. Kandidujući peticiju na portalu "Glas građana" korisnik bira ministarstvo nadležno za postupanje po njegovoj/njenoj peticiji. Ukoliko peticija ispunji pravila za podnošenje, nadležno ministarstvo prihvata da ona bude vidljiva na portalu i otvorena za glasanje. Ako peticija ne ispunjava propisana pravila, ona se odbacuje, a podnosilac peticije biva obaviješten putem maila o razlozima donošenja takve odluke.

Ako peticija u roku od 60 dana dobije podršku najmanje 6.000 građana nadležno ministarstvo je podnosi Vladi na razmatranje u roku od 20 radnih dana od završetka glasanja. Peticija se zatim razmatra na sjednici Vlade i Vlada odlučuje da li će, i u kojoj mjeri, prihvatiti zahtjeve iznijete u peticiji. Ukoliko odluči da prihvati peticiju, Vlada zaključkom zadužuje nadležna ministarstva da preduzmu odgovarajuće aktivnosti u cilju ispunjavanja navedenih zahtjeva. Istovremeno, ukoliko odluči da peticija nije prihvatljiva, Vlada o tome obavještava javnost navodeći razloge zbog kojih je peticija na sjednici Vlade ocijenjena kao neprihvatljiva (npr. u suprotnosti je sa strateškim opredjeljenjima i politikama za koje je Vlada dobila mandat od Skupštine Crne Gore).

Boks 2.- instrukcije za korišćenje

Na portalu su jasno istaknuta pravila koja se odnose na način funkcionisanja portala kao i uslova i pravila za podnošenje elektronskih peticija. Ova pravila odnose se na tehničke stvari, ali velikim dijelom i sadržaj u cilju boljeg funkcionisanja portala i onemogućavanja zloupotreba.

Ovakva inicijativa, među prvima ovog tipa u regionu bila je prijatno iznenađenje i ukazivala na mogućnost snažnijeg i odlučnijeg pristupa Vlade za stvaranje otvorenije Vlade a posebno u duhu razvoja e-Demokratije i korišćenja modernih tehnologija. U dosadašnjem period od 30 mjeseci izglasane su svega dvije peticije dok je ukupno podnijeto 46 peticija a 20 njih je odbijeno iz razloga neispunjavanja uslova. Peticija kojom se zahtijeva hitna izgradnja i/ili dogradnja vrtića u Podgorici, Baru i drugim opštinama gdje je prisutan problem ograničenih smještajnih kapaciteta, izglasana je 11. decembra 2012. godine, dobivši ukupno 6.616 glasova, koja je kasnije i usvojena na sjednici Vlade, dok je peticija "Da ime Policijske akademije u Danilovgradu nosi ime Slavoljub Slavko Šćekić" izglasana 05. februara 2013.god sa 6741 glasom, dok je kasnije odbijena na sjednici Vlade. Nedostatak platforme ogleda se i u činjenici da je podrška za inicijative koje su dobile podršku sakupljana i tzv. oflajn putem sakupljanjem potpisa mahom na trgovima što implicira da platforma nije u potpunosti uspjela da obezbijedi ono zbog čega je prvobitno i kreirana- omogući građanima da lakše i jednostavnije participiraju.

Glas građana
e-Peticije
latinalica/cirilica

Početna Peticije Dokumentacija Uputstva Novosti Kontakt

e-Peticije

Poštovani građani,

Dobrodošli na „Glas građana“ – portal na kome svaki punoljetni državljanin Crne Gore ili stranac sa stalnim nastanjenjem u našoj zemlji može podnijeti ili glasati za elektronsku peticiju koja se odnosi na neku od oblasti rada Vlade Crne Gore. Svaka peticija koja u roku od 60 dana dobije podršku najmanje 6.000 građana biće od strane nadležnog ministarstva pretočena u formalnu inicijativu i podnijeta Vladi na razmatranje.

Cilj „Glas građana“ je da, na jednostavan način, omogući građanima da svojim konstruktivnim inicijativama pomognu Vladi u njenom opredjeljenju da obavlja ustavne nadležnosti po mjeri i u najboljem interesu svih građana Crne Gore.

Opširnije >>>

Statistika

Aktivnih peticija:	0
Izglasanih peticija:	2

Najnovije peticije **Peticije koje ističu** **Peticije sa najviše glasova**

Na samom početku rada platforme primijećeni su određeni nedostaci, koji su po mišljenju civilnog sektora bili značajan ograničavajući faktor za uspješnu implementaciju ovog projekta. Dio civilnog sektora kroz članstvo u Operativnom timu za implementaciju Partnerstva otvorenih vlada ali i zainteresovane organizacije dale su svoje viđenje ovih uslova/kriterijuma te skrenuli pažnju na nedostatak i sugerisale konkretne prijedloge za unapređenje. Najbitniji kriterijum koji je morao biti izmijenjen odnosio se na visinu propisanog cenzusa za izglasavanje određenog prijedloga koji bi se prosljedio Vladi i o kojem bi se razmatralo na sjednici Vlade.

Operativni Tim za implementaciju partnerstva otvorenih vlada pokazao je kapacitet da radi na poboljšanju platforme „Glas građana“ i u više navrata bio spreman da u saradnji sa civilnim sektorom dođe do najboljih rješenja o unaprijeđenju ove alatke. Vlada je zadužila Operativni tim da radi na pripremi preporuka za unapređenje ovog portala.¹⁵ Nažalost kasnije, Vlada je odbila dio bitnih zaključaka Operativnog tima a koje se odnose na sugestije koje smo prepoznali kao ključne a to je smanjenje cenzusa odnosno potrebnog broja potpisa sa 6000 na 3000 koji odgovara informatičkoj pismenosti, stepenu upotrebe interneta u Crnoj Gori kao i ukupnim socioekonomskim uslovima koji postoje u Crnoj Gori i povećanje vremenskog roka u kojem je potrebno prikupiti potpise sa 2 na 3 mjeseca.

Ključni nedostaci ove platforme koji su identifikovani kroz rad NVO i istraživački rad su sljedeći:

- Među prvim je ograničavajući faktor u praktičnoj primjenjivosti e-peticija u Crnoj Gori [sa visinom postavljenog cenzusa od 6000 potpisa koji nije prilagođen informatičkoj pismenosti građana Crne Gore, kao ni dostupnosti interneta u Crnoj Gori.](#) Naime, podaci istraživanja Monstata o zastupljenosti i korišćenju informaciono - komunikacionih tehnologija iz 2011. godine pokazali su da u Crnoj Gori 49,9 % građana ima pristup internetu, dok procenat građana koji koriste računar iznosi 53,2%. U tom smislu, jako je bitno imati u vidu stepen upotrebe računara u Crnoj Gori kao i mogućnost pristupa građana ovoj vrsti peticije. U ovakvoj situaciji 6000 potpisa koji čine potreban legitimitet za standardnu peticiju značajno prevazilazi potreban broj potpisa za elektronske peticije, te 6000 potpisa u našoj zemlji znači duplo više, što zaista predstavlja teško premostivu prepreku. Prijedlozi civilnog sektora odnosili su se na to da se upravo takvom činjeničnom stanju i prilagodi census koji je potreban da bi neki prijedlog ušao u proceduru odnosno bio pretočen u formalnu inicijativu koja će Vlada razmatrati, a kasnije ukoliko je potrebno uputiti Skupštini na usvajanje.
- Sljedeća problematična odrednica je jako [kratak vremenski rok od 2 mjeseca](#) ostavljen za prikupljanje potpisa od dana prihvatanja peticije. Na osnovu iskustva organizacija i pojedinaca koji su podnijeli peticije, došli smo do saznanja da i pored apsolutnog ulaganja svih napora, trend potpisivanja peticija nije na zadovoljavajućem nivou i ovim tempom ishod svake od peticija teško da može biti uspješan, a posebno imajući u vidu da će predlagači peticija često biti i pojedinci, bez velikog broja kontakata koji bi olakšali skupljanje potpisa.
- Problem ove platforme predstavlja i [jednojezičnost](#). Platforma „Glas građana“ nije obezbjeđena na albanskom i romskom jeziku, što se može tumačiti kao diskriminacija manjina. Ova peticija mora biti jednako dostupna svim građanima Crne Gore, a na ovaj način šalje se pogrešna poruka i jedan dio društva udaljava od onoga što se zove demokratska participacija svih građana.
- Veliki broj pojedinaca sa kojima smo razgovarali su ukazali da postoji strah od zloupotrebe podataka koje unose prilikom potpisivanja peticije. Na sajtu mora postojati jasnije naznačeno i istaknuto na koji način se obrađuju podaci, ko ih arhivira i ko ih i u koje svrhe se oni mogu koristiti. Trenutno na sajtu postoji objašnjenje o pomenutom sadržaju, međutim prilično nejasno i šturo, a kako ovo zaista jeste jedan od razloga zbog kojeg građani odustaju od davanja podrške peticijama na njemu treba dodatno raditi.
- Izuzetno značajan problem koji je identifikovan od strane svih partnerskih organizacija je nemogućnost obraćanja [lokalnim samoupravama](#). Na ovaj način značajno je umanjen broj oblasti u okviru kojih se peticije razmatraju na ovoj platformi, usljed podijeljenih nadležnosti između lokalnog i državnog nivoa. Ovakvu situaciju dodatno otežava Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave koja se nalazi na sajtu, a koja usljed stila pisanja nije dovoljna da bi se prosječan građanin na pravi način upoznao sa pomenutim nadležnostima. Ideju omogućavanja obraćanja građana lokalnim samoupravama bi trebalo realizovati na istom sajtu, sa jasno naznačenim cenzusima za svaki lokal.
- [Dodatne komplikacije i traženje suvišnih podataka](#) dodatno udaljavaju građane od davanja podrške peticijama. Osnovni cilj korištenja informacionih tehnologija jeste olakšavajući procedure podstaknuti građane na demokratsku participaciju. Potpuno suprotno tome jeste neophodnost ukucavanja broja lične karte, koji dodatno komplikuje ovu proceduru i samim tim demotivše građane.

Ovim projektom je, po prvi put u Crnoj Gori i širem regionu, građanima data sistemska mogućnost da ne samo aktivno učestvuju u kreiranju javnih politika, već da i sami iniciraju programske aktivnosti izvršne vlasti. Nažalost odbijanjem najbitnijih sugestija Vlada nije pokazala da dijeli kapacitete Operativnog tima pa se nije prevazišla postojeća situaciju u kojoj imamo platformu u koju je uloženo dosta truda i energije a koja je zbog neadekvatnih kriterijuma obesmišljena. Iskustva sa implementacijom platforme e-peticija, u periodu od njenog puštanja u funkciju, nijesu pokazala zadovoljavajući nivo i nije ostvarena participacija građana u onoj mjeri u kojoj se to očekuje. Mali broj potpisa za aktivne peticije nijesu rezultat male podrške ili loše ideje, već su sublimat gore navedenih nedostataka koji su značajno su doprinijeli pomenutom stanju. Ovakva situacija navodi na ozbiljno pitanje, da li ovakve e-peticije mogu biti sredstvo koje će građani zaista koristiti, ili će se ovakvim ograničenjima i nedostacima građani potpuno obeshrabriti i izgubiti povjerenje i entuzijazam za buduće slične projekte koji će se eventualno sprovoditi u okviru Partnerstva otvorenih vlada, i da li se ovakvom implementacijom Partnerstva zaista ispunjavaju krajnji ciljevi zbog kojih UNDP Vladi pruža pomoć. Ovu platformu treba suštinski prilagoditi prosječnom građaninu, kako bi ona bila upotrebljiva, a ovakvim kriterijumima cenzusom udaljili smo građane od platforme kao nečega što zaista mogu koristiti.

Želimo da podsjetimo da je Akcionim planom u pravcu ispunjavanja ciljeva iz POVa planirana realizacija niza konkretnih aktivnosti u sljedećih pet oblasti: poboljšanje javnih usluga, povećanje javnog integriteta, efikasno upravljanje javnim resursima, stvaranje sigurnijih zajednica i povećanje korporativne odgovornosti. E-peticije jesu dobar prvi korak, ali nije dovoljno zaustaviti se samo na njima i na njoj graditi publicitet o uspješnoj implementaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka POVa.

7) Platforma za prijavljivanje sumnji na zloupotrebu službenih vozila

Jedan od krupnih problema crnogorskog društva kada je u pitanju zloupotreba državnih resursa odnosi se na problem zloupotrebe službenih vozila u privatne svrhe. Vlada je nakon dužeg perioda pokazivanja nezainteresovanosti najavila želju da upravo korišćenjem e-alatki obogati modele e-participacije u pravcu rješavanja ovog problema te kreirala posebnu onlajn platformu za prijavu sumnji na zloupotrebu službenih automobila. Ova platforma ima za cilj da obezbijedi uslove građanima da korišćenjem upravo modernih tehnologija i interneta prije svega, prijave sumnje na zloupotrebu na način što će dokumentovanu sumnju- odnosno fotografiju sa opisom zloupotrebe prijaviti u skladu sa instrukcijama koje postoje na sajtu Vlade odnosno dijelu ove platforme. Platforma je vrlo jednostavna za korišćenje, dok su na njenoj prvoj stranici data precizna pojašnjenja o načinu i uslovima korišćenja¹⁶.

Putem ove alatke zloupotreba službenog vozila se može prijaviti slanjem fotografije sa vidljivom registarskom oznakom službenog vozila koje se koristi na nepropisan način na e-mail: sluzbenavozila@gsv.gov.me. Radi utvrđivanja osnovanosti navoda iz prijave, uz fotografiju je neophodno naznačiti i vrijeme i mjesto upotrebe službenog vozila koje je predmet prijave. Pored jasnih instrukcija, o načinu prijavljivanja zloupotrebe službenih vozila koja koriste organi državne uprave građani se mogu informisati i putem telefona koji je takođe istaknut na sajtu.

Boks 3.- instrukcije za korišćenje

Biro za odnose s javnošću koji administrira ovu platformu prema propisanim procedurama ima obavezu da sve dokumentovane sumnje dostavljene na navedeni način, objavljuje na sajtu i prosljedi ih organima državne uprave na dalje postupanje i utvrđivanje osnovanosti sumnje na zloupotrebu službenog vozila. Na stranici http://www.gov.me/sluzbena_vozila/ objavljuju se fotografije vozila, nazivi organa državne uprave kojima su pritužbe prosljeđene i povratne informacije dobijene od tih organa u jednostavnoj grafičkoj tabeli.

Prijave sumnji na zloupotrebu službenih vozila

- Adresar
- Ahiva
- Javne rasprave

Otvorena telefonska linija i e-mail za prijavu zloupotreba službenih vozila

Postupajući u skladu sa zaključkom Vlade, Biro za odnose s javnošću je otvorio posebnu telefonsku liniju i e-mail adresu putem koje građani mogu prijaviti zloupotrebu službenih vozila koja koriste organi državne uprave.

Zloupotreba službenog vozila se može prijaviti slanjem fotografije sa vidljivom registarskom oznakom službenog vozila koje se koristi na nepropisan način na e-mail: sluzbenavozila@gsv.gov.me. O načinu prijavljivanja zloupotrebe službenih vozila koja koriste organi državne uprave građani se mogu informisati i putem telefona 020 482 846.

Radi utvrđivanja osnovanosti navoda iz prijave, uz fotografiju je neophodno naznačiti i vrijeme i mjesto upotrebe službenog vozila koje je predmet prijave.

Biro za odnose s javnošću će sve prijave građana, dostavljene na navedeni način, objavljevati na sajtu i prosljeđivati ih organima državne uprave na dalje postupanje i utvrđivanje osnovanosti sumnje na zloupotrebu službenog vozila.

Na stranici http://www.gov.me/sluzbena_vozila/ biće objavljive fotografije vozila, nazivi organa državne uprave kojima su pritužbe prosljeđene i povratne informacije dobijene od tih organa.

Pozivamo građane da i na ovaj način pomognu u rasvjetljavanju svakog pojedinačnog slučaja zloupotrebe korišćenja službenih vozila.

Pratite nas na Twitter-u
Follow @vladaoj

Pretraživanje
Unesite pojam:

Open Government Partnership

LVB 12

Prijava zloupotrebe službenih vozila

E-mail: GOV.ME

Program ekonomskih reformi

Prijava	Nadležni organ	Odgovor nadležnog organa
1. PG CG 065	Ministarstvo unutrašnjih poslova Prijava prosljeđena 28.03.2013.	Odgovor Ministarstva unutrašnjih poslova od 29.03.2013.
2. PG CG 256	Zavod za zaposljivanje Prijava prosljeđena 01.04.2013.	Odgovor Zavoda za zaposljivanje od 01.04.2013.
3. PG MN 310	Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije Prijava prosljeđena 02.04.2013.	Odgovor Ministarstva unutrašnjih poslova od 16.04.2013.
4. PG MN 003	Ministarstvo odbrane Prijava prosljeđena 08.04.2013.	Odgovor Ministarstva odbrane od 08.04.2013.
5. PG CG 412	Ministarstvo unutrašnjih poslova Prijava prosljeđena 10.04.2013.	Odgovor Ministarstva unutrašnjih poslova od 17.04.2013.
6. PG CG 063	Ministarstvo unutrašnjih poslova Prijava prosljeđena 10.04.2013.	Odgovor Ministarstva unutrašnjih poslova od 16.04.2013.
7. PG MN 078	Uprava za nekretnine Prijava prosljeđena 22.04.2013.	Odgovor Uprave za nekretnine od 23.04.2013.
8. PG CG 034	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava Prijava prosljeđena 22.04.2013.	Odgovor Uprave za nekretnine od 29.04.2013.
9. PG MN 555	Generalni sekretarijat Vlade Prijava prosljeđena 23.04.2013.	Odgovor Generalnog sekretarijata Vlade od 25.04.2013.
10. PG MN 717	Uprava za inspeksijske poslove Prijava prosljeđena 23.04.2013.	Odgovor Uprave za inspeksijske poslove od 04.04.2013.
11. P BR 007	Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije Prijava prosljeđena 29.04.2013.	Odgovor Ministarstva unutrašnjih poslova od 23.05.2013.
12. PG CG 846	Ministarstvo finansija - Uprava carina Prijava prosljeđena 29.04.2013.	Odgovor Ministarstva finansija - Uprave carina od 28.05.2013.
13. Bez registarskih oznaka	Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije Prijava prosljeđena 05.05.2013.	Odgovor Ministarstva unutrašnjih poslova - Uprave policije od 13.06.2013.
14. PG MN 113	Ministarstvo finansija - Uprava carina Prijava prosljeđena 20.05.2013.	Odgovor Ministarstva finansija - Uprave carina od 06.06.2013.
15. PG CG 589	Ministarstvo rada i socijalnog staranja Prijava prosljeđena 23.05.2013.	Odgovor Ministarstva rada i socijalnog staranja od 27.05.2013.
16. PG EE 318	Ministarstvo finansija - Uprava carina Prijava prosljeđena 23.05.2013.	Odgovor Ministarstva finansija - Uprave carina od 07.06.2013.

Najave

28.04.2015
Konferenciji o stranim terorističkim borcima, sprečavanju radikalizama i bojni protiv terorizma

27.04.2015
Radna posjeta ministra Ivanovića ostali članovi

27.04.2015
Sudret crnogorskih zvaničnika sa delegacijom Banke za razvoj Savjeta Evrope

27.04.2015
Ministrica Pajović - Džurđević u zvaničnoj posjeti Rumuniji

26.04.2015
Predsjednik Vlade Milo Đukanović prima poslanika njemačkog Bundestaga - Joahima Fajfera

26.04.2015
Priznanje milova za uspijeh na Policijskoj akademiji

24.04.2015
Ministar izjavio Zoran Pašić domaćin radnog doručka sa novinarima

24.04.2015
Konferencija povodom raspisivanja Konkursa za dodjelu specijalnih stipendija za izranost

23.04.2015
Predsjednik Marković govoriće na svečanoj sjednici Skupštine Komore javnih tvrtki

22.04.2015
Premijerki sat

Moj kutak

Grafik 3.- Platforma za zloupotrebu službenih vozila

Od pokretanja servisa (20. marta 2013. godine) zaključno sa martom.2015. godine, dakle za nešto manje od dvije godine, Biro za odnose s javnošću je dostavljeno 249 prijava građana koje su ispunjavale kriterijume za dalje procesuiranje. Od tog broja 203 prijave su javno objavljene na sajtu, dok je 46 prijava prosljeđeno nadležnim organima, i nijesu javno objavljene. Riječ je o prijavama sumnji na zloupotrebu vozila koje pripadaju drugim organima vlasti poput pravosuđa, lokalne samouprave, nezavisnih agencija i sl. Takve prijave prosljeđuju se nadležnom organu ali se ne objavljuju kako bi bila izbjegnuta mogućnost da objavljivanje bude shvaćeno kao miješanje u rad organa koji nijesu u sastavu Vlade. Ukupan broj prijava koje su objavljene na sajtu Vlade iznosi 203. Pristiglih odgovora je 182, dok za 21 prijavu još odgovor nije još stigao. ¹⁷ (Ova informacija je bila predmet Zahtjeva za Slobodan pristup informacijama, na koji Građanska alijansa nije dobila odgovor iz Vladinog biroa za odnose sa javnošću u zakonski propisanom roku). Povratna informacija tj. odgovor nadležnog organa takođe se objavljuje na sajtu, tako da podnosioci prijava imaju uvid u proces utvrđivanja eventualne zloupotrebe službenih vozila. Sve procesuirane prijave su na portalu Vlade.

Broj prijava se znatno povećao uvođenjem internet sajta i android aplikacije „Budi odgovoran”, koja je započela sa radom sredinom maja 2013. Ideja je da putem ove aplikacije građani mogu na jednostavniji i brži način prijaviti bilo koju zloupotrebu, a u saradnji sa Biroom za odnose s javnošću i eventualne zloupotrebe službenih vozila. Od uvođenja aplikacije „Budi odgovoran” Biro je više od 80% prijava dostavljeno ovim putem, dok je ostali broj prijava podnešen direktno od strane građana bez posredstva ove aplikacije. ¹⁸

Od perioda kada je započela saradnja između administratora sajta „Budi odgovoran” i PR Biroa Vlade Crne Gore postojala je jako dobra komunikacija koja je u jednom momentu zakazala. Danas komunikacija između administratora sajta sa Biroom ne postoji, a našim testiranjem utvrđeno je da prijave koje se dostave putem aplikacije Budi odgovoran ne dobijaju odgovor a nijesu ni objavljene na sajtu Vlade. Ovdje je neophodno poraditi na obnavljanju komunikacije, ili informisanju građana da ove dvije alatke nijesu povezane kako građani ne bi dodatno bili obeshrabreni da prijavljuju zloupotrebe sa kojima se susrijeću.

Prijave zloupotrebe službenih vozila najviše su se odnosile na Ministarstvo unutrašnjih poslova i Upravu za inspeksijske poslove.

Kreiranje ovakve platforme se pokazalo kao dobar prvi korak ali bez uspješne finalizacije jer procedure nijesu definisane do kraja. Nažalost, ova platforma u svom radu ima opadajući trend uspješnosti koji se ogleda u činjenici da imamo sve manji i manji broj prijava sumnji na zloupotrebu putem ovog portala. Ovo je posljedica činjenice da je portal kao takav pokazao niz ključnih nedostataka koji su se ogledali u nedostatku sankcija na više nego očigledne zloupotrebe te su službenici na ovaj način ohrabreni da nastave sa zloupotrebama. Ažurnost rada Biroa za osnose sa javnošću u prijemu i prosljednjivanju prijava te postavljanju odgovora na sajtu Vlade je bila na zavidnom nivou. Međutim, suštinski problem nalazi se u činjenici da nadležne državne institucijesu na više nego očigledne zloupotrebe pokazale težnju da bezuslovno stanu u zaštitu svojih zaposlenih a samim tim i zloupotreba te daju odgovore koji su neracionalni, neutemeljeni i neargumentovani i koji se često ne poklapaku sa opisom činjenične situacije koju dokumentuje prijava i sama fotografija. Ovo se dešava zbog činjenice da Biro za odnose sa javnošću nije nadležan da ulazi u sadržaj ovih odgovora, već služi samo kao kanal komunikacije sa građanima, pa su vremenom građani nakon dobijanja besmislenih odgovora izgubili uvjerenje da mogu uticati na promjene ovakvim vidom participacije, što se ogleda u sve manjem broju prijava putem ove platforme. U ovakvim uslovima jasno je da smanjenje broja prijava putem ove platforme ne znači da se uticalo na rješavanje ovog problema, već naprotiv da jedna dobra ideja nije imala svoju dobru realizaciju te da se nije u hodu radilo na njenoj doradi. Veliki nedostatak ogleda se u neobjavljivanju informacija broju i eventualnim načinima na koji su službenici koji su zloupotrijebili službeno vozilo sakncionisani. Na ovaj način građani nemaju uvid u konačan epilog njihove prijave čak i ukoliko nadležni organ potvrdi da je došlo do zloupotrebe vozila.

Nevladine organizacije koje su se već dugi niz godina bavile praćenjem zloupotreba službenih vozila te ukazivale kako na zloupotrebe tako i na moguća rješenja ukazivale su i na nedostatke u radu ove platforme te potrebi da se dobra ideja iskoristi i poradi na njenoj daljoj razradi kako bi ona zazivjela u praksi i kako bi na kraju imali jednu efikasnu onlajn alatku. Nažalost dosadašnje postupanje Vlade nije pokazalo da žele da se bave suštinski ovim problemom, pa sugestije za unapređenje nijesu bile usvojene. ¹⁹

17 Mediji, odgovor Biroa za odnose sa javnošću, Arhiva TV Vijesti

18 Mediji, odgovor Biroa za odnose sa javnošću, Arhiva TV Vijesti.

19 O novim informacijama i broju prijava nijesmo mogli dobiti informacije jer Vladin Biro za odnose sa javnošću nije odgovorio na zahtjev za slobodan pristup informacijama. Izvjestaj o realizaciji Platforme za 2014.godinu nije rađen i ne može se pronaći na sajtu Vlade.

Zaključak

U razvoju dosadašnje elektronske demokratije u Crnoj Gori posebno je primijećen nedostatak ozbiljnije strategije Vlade. Posvećenost razvoju e-participacije i e-demokratije uglavnom je vezana za individualne inicijative i ideje koje su posljedica rada pojedinaca koji su se u određenom trenutku nalazili na čelu određene institucije a ne stratešku odlučnost Vlade što je na kraju i ključni razlog njihovih loših realizacija. Ovakve inicijative se kao takve pokušavaju prikazati kao primeri stvaranja otvorenije Vlade, dok se sa druge strane pokazuje potpuna nezainteresovanost i marginalizacija svih indikatora koji govore o neuspješnosti a kasnije i preporuka i sugestija koje se tiču eventualnog poboljšanja. Dolaskom novog Šefa Vadinog biroa za odnose sa javnošću komunikacija sa civilnim sektorom je na jako niskom nivou a individualne alatke poput elektronskih peticija i platforme za zloupotrebu službenih vozila nažalost, nedovoljno promovisane, sa zadržanim greškama nisu bila predmet poboljšanja.

Jedan od dobrih primjera saradnje Vlade, UNDP-a i Elektrotehničkog fakulteta ogleda se u realizaciji aplikacije Budi odgovoran. Izvorno inicijativa studenata Elektrotehničkog fakulteta nije mogla zaživjeti da nije uspostavljena adekvatna saradnja sa Vladom Crne Gore. Ono što je nedostatak je da nažalost aplikacija funkcionise jedino u dijelu borbe protiv sive ekonomije tj. u onom dijelu gdje je uspostavljena saradnja koju je Vlada podržala. Ostale opcije poput prijavljivanja zloupotrebe službenih vozila i nelegalnih deponija nažalost nisu zaživjele jer u Vladi nijesu identifikovane osobe koje bi se bavile ovim prijavama.²⁰

Sve alatke koje su bile predmet analize kao i ukupan projekat e-Uprave nijesu adekvatno predstavljene građanima niti postoji efikasan kanal komunikacije za kontinuirano informisane o njima. Kao posledicu ovakvog pristupa imamo veliki procenat građana koji su neinformisani da postoje elektronske alatke kao i portal e-Uprava koji mogu koristiti za različite vidove participacije od učešća u kreiranju politika do prijave kršenja zakona i zloupotreba. Pored neinformisanosti identifikovan je nedostatak povjerenja građana u modele participacije, a u velikoj mjeri ovakvom stanju doprinijela je upravo loša realizacija gdje su inicijative građana (uglavnom prijave i prijedlozi) bile na arogantan način obesmišljavane ili nijesu uspjele zbog brojnih tehničkih i ograničavajućih faktora. Ovakvim postupanjem, alatke koje imaju za cilj da na što bolji način olakšaju građansku participaciju i približe Vladu građanima ostvarile su u velikoj meri kontra efekat na način što su građani obeshrabreni i ne vjeruju da njihov angažman u ovom smislu može ostvariti i neki konkretan rezultat.

Vlada se u ovakvoj situaciji mora okrenuti praćenju realizacije postojećih projekata a svoju odlučnost i posvećenost pokazati kroz senzibilitet da radi na poboljšanju i otklanjanju identifikovanih nedostataka te povratiti povjerenje građana. Informisanost edukacija i povjerenje su ključni preduslovi za uspješnost u ovoj oblasti, a prije kretanja u realizaciju daljih sličnih projekata Vlada mora pokazati uspješnost u realizaciji dosadašnjih, i kroz poboljšanje postojećih participativnih procesa.

20 Tim GA se nije bavio detaljnijom analizom projekta „Budi odgovoran“ jer se radi o izvorno projektu studenata elektrotehničkog fakulteta uz podršku UNDP-a.

Izvori:

- Analiza funkcionisanja lokalne samouprave u Crnoj Gori, Vlada Crne Gore, Ministarstvo Unutrašnjih poslova, jun. 2012.
- Akcioni plan za razvoj e-Governenta do 2016. Godine, Vlada Crne Gore, Ministarstvo za informaciono društvo I telekomunikacije, jul 2013. God.
- Strategija reforme javne uprave Crne Gore 2012-2016. Godine, Vlada Crne Gore
- Informacija o dosadašnjim aktivnostima Operativnog tima za implementaciju partnerstva otvorenih vlada, Vlada Crne Gore, Biro za odnose sa javnošću, april 2014. god.
- Ostojić D.; Petrović D., Preporuke za razvoj e-Uprave, Beograd 2005.-2006.
- Isanović, A., Novi mediji, lokalna uprava i participatorne komunikacije u BiH. 2010.
- Dimitrijević, P., Elektronska uprava i digitalno društvo, Banja Luka 2010.
- Izvještaj o realizaciji strategije aktivnosti iz akcionog plana za realozaciju strategije reforme javne uprava 2011-2013. God, Vlada Crne Gore, Ministarstvo unutrašnjih poslova, decembar 2013.
- Izvještaj o realizaciji strategije aktivnosti iz akcionog plana za realozaciju strategije reforme javne uprava 2014-2015. God, Vlada Crne Gore, Ministarstvo unutrašnjih poslova,
- Zahtjev za Slobodan pristup informacijama odg br. 051-01-14/2-15, Arhiva Građanske alijanse
- Zahtjev za slobodan pristup informacijama odg br. 051-01-1/2-15, Arhiva Građanske alijanse
- <http://www.euprava.me/eparticipacija>
- Istraživanje o Građanskoj participaciji u Crnoj Gori, Građanska alijansa i DeFacto Consultancy www.gamn.org
- Mehanizmi za participativni monitoring javnih politika u Crnoj Gori, UNDP, maj 204 god.
- Evropska povelja o lokalnoj samoupravi
- http://www.gov.me/sluzbena_vozila/
- <http://www.euprava.me/>
- <https://epeticije.gov.me/>
- <http://www.uom.co.me/>
- <http://www.opengovpartnership.org/>
- Mediji, odgovor Biroa za odnose sa javnošću, Arhiva TV Vijesti
- Akcioni plan pripremljen u skladu sa principima inicijative Partnerstvo otvorenih vlada, Vlada Crne Gore, april 2012

